

Seznam příloh

Příloha 1 – Polostrukturovaný rozhovor s třídní učitelkou

- **1. Jak dlouho působíte ve školství, jakou máte praxi?**

10 let

- **2. Zúčastnila jste se někdy semináře ohledně problematiky ADHD?**

Semináře jako takového jsem se fyzicky nikdy neúčastnila, ale školství obecně se problematikou zabývá, máme k dispozici brožury, abychom věděli, jak takové dítě spolehlivě rozpoznat a jak s ním pracovat. Další informace o problematice jsem se dozvěděla samostudiem.

- **3. Jak se v této problematice vzděláváte a odkud čerpáte informace o tomto syndromu?**

Z výše zmíněných brožur, které nám do školy poskytuje MŠMT. Další čerpám z dnes velmi dostupných odborných článků na internetu.

- **4. Máte pocit, že se k dítěti s ADHD chováte jinak než k ostatním?**

Určitě ano. Bez rozdílu to v praxi úplně nejde, a pokud Vám jedno či více dětí, které jsou oproti ostatním v menšině, nestíhá výklad, musíte zpomalit a dát jim možnost jej pochytit. Pochopitelně máme své osnovy, které jsou do jisté míry časově závazné a tak, pokud by některé dítě extrémně nestíhalo, musíme pokračovat dále, ale tu šanci jim vždycky dáme. Potřeby takového dítěte se nedají ignorovat, tudíž se snažím v takových případech spolupracovat s rodiči, abych jim vymezila hlavní prostor, kde má dítě nedostatky a mohli se na něj zaměřit v domácí přípravě.

- **5. Jak je spokojená s přístupem komunikací rodiny žákyně?**

Komunikace s rodinou Evy je velmi dobrá. Matka si handicap své dcery uvědomuje v plném rozsahu a snaží se mi práci ulehčit. Velmi často spolu komunikujeme pomocí e-mailu, aby se v domácích podmínkách pokusila Evu co nejlépe připravit na výuku a výkony ve škole.

- **6. Vnímáte změny po udělení diagnózy?**

U Evy konkrétně přišla po stanovení diagnózy také medikace, kde byly změny velmi patrné. Eva byla soustředěnější, měla větší vůli setrvat u tématu a její píle byla koncentrovaná na aktuální úkoly a požadavky, což s sebou velmi záhy přineslo zlepšení prospěchu.

- **7. Kolik aktuálně máte ve třídě dětí se syndromem ADHD?**

Diagnostikovanou mám pouze Evu. Na jedné straně by se to dalo vnímat jako výhoda pro dostatek možností na individuální spolupráci. Na druhé straně je velmi náročné ji udržet v kolektivu ve smyslu rovnocenné spolupráce s ostatními, aby ji ostatní děti neměly potřebu nějak vymezovat z kolektivu či snad dokonce šikanovat.

- **8. Myslíte si, že je pro děti s ADHD přínosem docházet do školy s dětmi bez postižení?**

Eva má projevy ADHD dle mého názoru celkem silné a myslím si, že by i takové děti měly stále navštěvovat obyčejné školy. Tento druh handicapu není tak zásadní, aby děti byly vyloženě ngramotné a se správným vedením a případnou medikací se daří tyto děti připravit na život v prostředí normální školy. Pokud bychom vzali v úvahu školu pro postižené, tam by naopak mohli svým intelektem vyčnívat nad ostatní, péče ze strany pedagogických pracovníků by se dávala jiným a tyto děti by měly dostatek dalšího prostoru na nevěnování se podstatné práci.

- **9. Používáte nějaké speciální metody výuky pro děti s ADHD, popřípadě necháváte veškerou speciální práci na asistentovi pedagoga?**

Eva v současné době asistenta má, a právě díky tomu je potřeba speciální metody použít. Pokud je u dítěte přítomen asistent, je žádoucí mít nastavenou spolupráci s asistentem tak, aby zadané úkoly a učební metody vyhovovaly také jemu. Je totiž velmi nutné, aby se asistent mohl věnovat dětem na 100 %, a v tom mu musí metody maximálně vyhovovat.

- **10. Jaká si myslíte, že může být vyhlídka úspěšnosti ve vzdělávání dětí s ADHD?**

Myslím si, že velmi dobrá, každé takové dítě se dá přivést na určitou úroveň sebekontroly, která dovolí vystudovat alespoň obor s výučním listem. Eva je velmi zručná a takový typ vzdělání, které je charakteristické pro svou velkou provázanost s praxí by ji mohlo bavit, a proto by jej dle mého názoru dostudovala bez větších potíží.

- **11. Jak vychází žákyně s ADHD s ostatními ve třídě?**

Děti o Evině handicapu vědí a většina se snaží jí nijak nesoudit, a dokonce i pomáhat, pokud je to možné. Samozřejmě se vyskytují případy posměšků, a to především při sportovních hrách, na které bohužel Eva moc nadaná není.

- **12. Dokážete popsat problémy, které syndrom žákyni ve škole přináší?**

Především je to pochopení mluveného výkladu. Když už Eva opravdu dává pozor, vidím na ní nechápavost při snaze pochytit mluvené slovo. Vypadá to, jako by si nedokázala pořádně dát dohromady význam té věty a tápe v jejím pochopení. V těchto případech se vždy snažím

v rychlosti dovysvětlit, o čem mluvím, aby měla možnost si tu věc zapamatovat. Další problémem je nepozornost sama o sobě, kdy vím, že vlastně není co vysvětlovat, protože mi Eva nebude věnovat pozornost. Každou takovou hodinu si po jejím skončení zaznamenám a předám její náplň matce k procvičení doma.

- **13. Jak hodnotíte spolupráci s asistentem pedagoga, který byl Evě přidělen?**

Určitě pozitivně, pedagog velmi usnadňuje problematiku popsanou v předchozí otázce. Jeho pomoc souvisí především s názorným vysvětlováním na příkladech, ze kterých Eva lépe pochopí probíranou věc, a také připravuje materiály na domácí přípravu tak, aby Eva procvičila látku již probranou a také aby se připravila na budoucí výklad.

- **14. Jak si získáváte pozornost žáka s ADHD?**

Na tuto otázku je velmi složité odpovědět, protože Evinu pozornost vždy odvede něco jiného, a tak je těžké přijít na věc či skutek, který by její pozornost přivedl na mě. Myslím tím tak, aby se mi opět věnovala a dávala pozor na výklad, na zavolání jménem samozřejmě slyší, ale pokud ji nezaujmu, pozornost následně okamžitě odvrátí.

- **15. Volíte nějaké speciální komunikační prostředky?**

Eva velmi ráda slyší na odměny, ty ale nemohu tak často nabízet, abych nepoškozovala ostatní žáky. Nejpoužívanější metodou je tedy systém odměn a trestů, který ale musí být rovný všem ve třídě. Reakce na slíbené kladné body či odměnu přímo jsou ze strany Evy pozitivní a vždy to upoutá její vnímání.

- **16. Co považujete za úspěch při vzdělávání dětí s ADHD?**

Tato otázka je velmi individuální a nedá se použít v množném čísle. Sama si dokážu představit dítě s ADHD, které následně vystuduje vysokou školu. Jde hlavně o přístup rodičů a o péči a pochopení, kterou jim okolí dá. Myslím, že ten největší úspěch tkví v poskytnutých možnostech a práci s dítětem, která vede k jejich správnému využití

Příloha 2 – Polostrukturovaný rozhovor s matkou

- **1. Kdy jste poprvé začala zjišťovat, že je vaše dcera hyperaktivní?**

S odstupem času si vybavuji projevy hyperaktivity prakticky od batolecího věku, to jsem je ale neuměla rozeznat a hyperaktivitě jsem je nepřikládala. S odborným popisem příznaků jsem se setkala až při hovorech s Evinou vychovatelkou ve školce, dle kterých jsem si následně uvědomila, že jde o delší období, během kterého se projevují. Hlavními znaky byla roztěkanost, hlasitost a nesoustředěnost. Všimát jsem si toho začala, když Evě byly zhruba 4 roky.

- **2. Kdy a kde bylo dceři ADHD diagnostikováno?**

Přesnou diagnózu stanovil psycholog v PPP, když bylo Evě 11 let. Při nutnosti opakovat čtvrtou třídu nám bylo jasné, že nejde o zanedbatelné projevy, a potřebovaly jsme stanovit diagnózu pro možnost řešit situaci za pomoci asistenta pedagoga

- **3. Věděla jste, co ADHD znamená, byl vám pojem vysvětlen, a případně kým?**

S přesným vysvětlením tohoto pojmu jsem se setkala až při nástupu Evy do základní školy na třídních schůzkách, kdy si mě paní učitelka vzala stranou, abychom si popovídaly o projevech mé dcery, z čehož následně vyplynulo doporučení navštívit PPP. V této poradně mi byla podána odborná definice ADHD. V minulosti jsem se v takové debatě již ocitla s vychovatelkou ve školce, ale nebylo mi explicitně vysvětlen pojem ADHD, náplň debaty byly reakce na Evino chování, a to spíše v obecné rovině.

- **4. Jak se syndrom projevuje u vaší dcery?**

Od mala se projevuje jistou neposedností. Ve věku, kdy se dcera učila mluvit a dokázala pojmenovat své potřeby, bylo zjevné, že často neví, co chce, a pojímá neustále nové podněty, které ji rozptylují. Její nepozornost jsem pozorovala převážně ve fázích učení novým věcem, kdy jsme se společně učily názvy zvířátek, písmenka a jiné základy. V předškolním a školním věku jsme se začaly potýkat s nedostatečnou disciplínou, a to jak doma, tak ve školce.

- **5. Co vám nejvíce z jejího projevu vadí?**

Především její nepozornost a přelétavost mezi úlohami, jako matka se snažím jí pomoci s domácí přípravou, při níž téměř vždy přestane vnímat a začne se věnovat něčemu jinému, a to tak bezprostředně, že třeba beze slova odejde z místnosti, jako bychom nic neřešily. Takové chování působí jako absolutní drzost a musím si vždy uvědomit, že to není její vina.

- **6. Které vlastnosti dítěte naopak oceňujete?**

V některých chvílích dokáže projevit enormní zápal pro situaci a reaguje jako nadprůměrně inteligentní dítě.

- **7. Se kterými projevy si doposud nevíte moc rady, nebo bylo nejtěžší je překonat?**

V případech, kdy ztratí pozornost nad zrovna svěřeným úkolem, je téměř nemožné ji k němu aktuálně vrátit a nedbá žádných pokynů souvisejících právě s úkolem, kterému se přestala věnovat.

- **8. Přemýšlela jste po určení diagnózy o přestupu na speciální školu?**

Nechtěla jsem dceru vystavit pocitu, že je jiná a nepatří mezi „normální“ děti. I když by na jednu stranu tento krok mohl mít vliv na její studijní výsledky. Ale s doporučenou medikací jsem měla vyhlídku na lepší studijní výsledky i tam kde je. Dalším faktorem bylo naše bydliště, v jehož okolí se žádná taková škola nenabízí.

- **9. Máte pocit, že se učitelé k vaší dceři chovají ve škole jinak než k ostatním dětem?**

Toto bohužel nemohu 100 % posoudit, protože s ní ve škole nejsem, ale při jednání s učiteli se vždy projevilo pochopení pro její situaci. Zároveň ale nebylo možné z jejich strany věnovat Evě příliš zvláštní péče kvůli ostatním žákům.

- **10. Jak vychází dcera s ostatními dětmi?**

Jelikož není dcera sportovně nadaná, měla vždy potíže se zapojit do mimoškolních aktivit, které většinou sport obnášejí. Její mimoškolní aktivity jsme se snažily spíše směřovat do uměleckých kroužků, kde se interakce s ostatními tolik nevyžaduje. Bohužel jsem vždy vnímala její okrajové postavení v kolektivu vrstevníků. Díky tomu, že žijeme na vesnici je v tomto prostředí, kde se vyskytuje méně dětí a méně rodin, mnohem obtížnější obstat.

- **11. Jak vidíte budoucnost svého dítěte?**

Byla bych ráda, kdyby dosáhla odborného vzdělání, tedy minimálně výučního listu. Vzhledem k její manuální zručnosti to považuji za nejlepší možnou cestu. O konkrétní oblasti vyučení zatím představu nemám.

- **12. Jaký vztah ke škole má Vaše dcera a jaký Vy?**

Škola je v dnešní době naprostou nutností a ngramotní lidé nemají šanci obstát. Proto ji vnímám jako nutnost, nikoli však jako nutné zlo, ale spíše pozitivně. Přináší nám zkušenosti, disciplínu a ocitáme se v kruhu vrstevníků, kam bychom se jinak nedostali.

- **13. Jaké zaznamenáváte změny před a po udělení diagnózy?**

Díky přesně stanovené diagnóze nám také nám byly doporučeny různé metody, jakým způsobem postupovat a jak komunikovat s ostatními, a to jak z řad pedagogů, ostatních rodičů nebo dětí.

- **14. Jaký má rodina názor na užívání léků a pokud je dcera užívá, pozorujete zlepšení?**

Máme za sebou nasazení i následný pokus o vysazení medikace, kdy došlo k citelnému zhoršení chování a návrat k původním neukázněným projevům. Po opětovném nasazení léků se Evino chování opět zlepšilo a můžu tedy potvrdit pozitivní vliv medikace, díky které dcera pracuje lépe a má lepší výsledky.

- **15. Jak jste spokojeni s přístupem školy?**

Škola samotná, ještě k tomu škola na vesnici nemůže vždy poskytnout dostatek prostředků a komfortu, což jí v dnešní situaci ve školství nemůžeme mít za zlé. Uvědomuji si, že vše je o přístupu a o lidech, na které zrovna narazíte, ze strany naší rodiny je snaha o maximální možnou spolupráci a sdílení informací, tak abychom škole co nejvíce usnadnili práci s Evou a s kolektivem dětí kolem ní. V mém konkrétním případě vnímám i dobrou zpětnou vazbu ze strany školy, která byla nápomocná především při vysazení medikace a nutnosti zhodnotit dceřino chování, tak abychom se mohli rozhodnout, zda medikaci znovu nasadíme.

